

tament hi ha els que es presenten com a víctimes d'aquesta suposada caça de bruixes o tribunals de la Inquisició. No m'estic inventant res. Simplement agafant la premsa, podríem retrobar aquesta mena d'histerisme victimista.

Em sembla interessant un article de Jaume Lorés en què feia referència a la campanya que està fent la premsa espanyola —amb un cert suport d'alguna premsa d'aquí— presentant una imatge del país absolutament esperpèntica, de la qual són víctimes les persones obertes, universalistes, cosmopolites, etc., que resulta que són els nacionalistes espanyols.

—¿És previsible l'expansió del neoneoliberalisme espanyol?

—De moment només existeix en les pàgines dels diaris i d'algunes altres publicacions de fora. És un discurs que de moment no penetra en capes àmplies de la població.

Només té un punt de força: la bona acollida que troba en certs sectors polítics d'aquí. En articles d'opinió d'alguns diaris de Barcelona retrobes la confirmació del discurs que s'està fent des de fora. Hi ha eco. I això dóna una certa credibilitat a un discurs que, si no, s'enfonsaria tot sol. Potser la situació conjuntural fa que corri aquest mar de fons ideològic: el del desprestigi del nacionalisme català i a favor d'un neoneoliberalisme espanyol. □

netració demogràfica massiva de gent de fora del país, la qual fa, conscientment o no, d'agent de socialització d'hàbits, normes, valors i coneixements propis de la sòcio-cultura de l'estat.

— La coherència político-administrativa que dóna el marc legal de l'estat de dret (DNI, passaport, declaració de renda, fronteres, exèrcit, moneda, lligues esportives, traveses i loteries, etc.).

Tot aquest procés d'alienació nacional, d'aculturació de la realitat pròpia i de socialització de l'interès de l'estat, per l'altre, té també altres ressorts i eines útils:

— Les referències geogràfiques i la ubicació en el món, a partir de la nació de l'estat com a punt de partença, i no pas a partir de la realitat nacional pròpia (el *centre*, el *nord*, el *llevant*, *aquí*, *allà*, *anar*, *venir*, *aquest país*, *nosaltres*, etc.). Així tenim frases com: aquí a Lanzarote, tempestes a Llevant (¡País Valencià!), després de la vinguda de Reagan, etc., quan és obvi que

ELS DIVERSOS CANALS I CONDUCTES DE LA COLONITZACIÓ

Entre la «grandeur» i la «unidad de destino»

La pressió sòcio-cultural americana no és l'única que pesa sobre els Països Catalans. A més, o sobretot, hi ha la càrrega política i cultural dels dos estats dominants: l'espanyol i el francès.

Josep L. Carod Rovira

A més de la pressió sòcio-cultural americana, als Països Catalans tenim constantment a sobre tota la càrrega ideològica, política, econòmica, informativa, cultural, lingüística dels estats dominants: l'espanyol i el francès.

Tot i que les proximitats i semblances entre els Països Catalans i Espanya o França siguin superiors a les que puguin existir entre aquests països i els Estats Units, és precisament per això que aquests estats, amb més facilitat, promouen, sostenen, imposen un procés d'uniformització sòcio-cultural, a partir del model nacional espanyol o francès, més permeable a la societat catalana perquè és més immediat i pròxim.

Aquesta colonització cultural, que imposa un model estranger i destrueix, disfressa, amaga, distorsiona el sistema cultural català, es produeix a través de diversos canals o conductes, a partir de la constatació lògica que la identitat es fa pel coneixement:

— Els mitjans de comunicació ma-

Els mitjans majoritaris, un model de comunicació subordinat i dependent.

JORITARIS (televisió, ràdio, premsa) que configuren un model de comunicació subordinat i dependent.

— El sistema educatiu reglat, a tots els nivells i especialitats, on s'explica la història i la cultura només de la nació dominant, perquè l'estat educa els seus súbdits tan sols en allò que és nacional de la nació de l'estat.

— Els moviments migratoris del grup ètnic dominant, a través de la pe-

Lanzarote no és aquí, ni el País Valencià és el nostre llevant, ni Reagan no ha vingut mai, ni falta que fa. Pel que fa a les distàncies en l'espai cal tenir present que, París, Ginebra o Milà, són a prop, de Girona estant, mentre que, en canvi, Sevilla, Lugo o Tenerife són realment ben lluny de nosaltres. La sobreposició de certs aspectes de la llengua com el refranyer, modismes, frases fetes, acudits, anècdotes o fra-

ses cèlebres de personatges històrics («los últimos serán los primeros», «amaos los unos a los otros» que va dir Nostre Senyor que, com tothom sap, era de Burgos, «de tal palo tal astilla» que diuen en castellà, etc.).

— Hàbits gastronòmics adquirits (la cuina amb mantega, l'enciam al final, al nord).

— Homogeneïtat de l'arquitectura civil (delegacions d'hisenda, governs civils, ambulatoris, edificis de l'administració de l'estat), militar (casernes i comissaries), lúdica (plACES de toros).

— I un univers de referències sentimentals: seleccions esportives estatals que estimulen l'adhesió a un ideal *nacional* i fomenten un patriotisme espanyol, ahora que enforfeixen, en un ambient de festa i eufòria, una simbologia de grup (bandera, himne, colors); l'ús *normal* del mapa de l'estat com a únic marc possible de referència geogràfica i visió del món (a l'escola, a la TV, a la publicitat, etc.); tècnica pedagògica de la repetició d'imatges, paisatges, indrets, persones, músiques, cançons que esdevenen familiars, íntimes: les 12 campanades des de la Puerta del Sol, els reis en la placidesa de la llar a la Zarzuela, el president a la Moncloa, passejant, el so dels passadobles populars amb els quals ballem o la melodia amb què vam enamorar-nos per primera vegada; i també el seguiment xafarder de les misèries i companyia de la lumpenburgesia, el món de la fama: toreros, cantants, escriptors, periodistes, esportistes, *jet-set*, divorciats professionals i separats de mena, polítics, des de la dreta fins a la dreta, dels quals expliquem acudits i a qui, com que són tan de casa, ja anomenem pel nom o cognom, com si ningú més se'n digués (Felipe, Mancha, Suárez...), certes dates *unitàries* com, avui, el 12 d'octubre i ahir el 18 de juliol. En definitiva, tot un món que pot semblar primari, elemental, sense importància, però que constitueix el món diari, real, de la gent, el món que provoca converses i comentaris, ràbia i admiració. Un món que, gràcies a uns mitjans de comunicació que vetllen per la integritat territorial de l'estat, és el mateix per a catalans i bascos que per a gallecs i espanyols o africans de les Canàries, Ceuta o Melilla. El *nostre* món, vaja. El de la majoria de gent normal.

Fins i tot amb la llengua catalana com a eina d'expressió, doncs, podem vehicular tot un sistema sòcio-cultural espanyol o francès, però no pas necessàriament català, encara que estigui *en* català (la denominació de TV3, posem

La coherència político-administrativa que dona el marc legal...

per cas, és ben bé l'expressió d'una estructura mental dependent, subordinada: només pot ser 3 si s'admet, formant part del propi sistema, que abans hi ha una TV1 i una TV2, igualment nostres).

La mutilació del país en dos estats fa que la llengua sigui l'únic punt, més o menys conscient, d'identitat comuna, ja que els referents sòcio-culturals no són nacionals, sinó estatals: «guai del Paraguai», per exemple, a Catalunya Nord es fa incompreensible, tot plegat en un marc habitual de pràctica absència de comunicació interdialectal.

El caràcter pluriregional de la nació catalana, comú a altres països europeus, s'ha vist enfortit per la constitució de les nostres regions en comunitats autònomes, fet que ha provocat un allunyament dels referents comuns i que ha generat nous elements de divergència interna: nous símbols, escuts, emblemes de les institucions recent

creades, a les quals ha calgut posar elements de diferenciació ja que, altrament, es constata que es confonien perquè no sols eren iguals, sinó que eren els mateixos. Així, per exemple, quan la bandera quadribarrada estricta era un element simbòlic únic, comú, de representació nacional, cal demanar-nos si l'ús de l'estelada al País Valencià o a les Illes juga un paper més útil a la unitat de la consciència comuna o actua, en realitat, com a element disgregador que cal afegir a les noves banderes inventades en aquests llocs, justament, perquè no siguin les mateixes que al Principat...

Avui, més enllà de l'idioma per a gairebé la majoria, i de l'alta literatura per a uns quants, és precisament l'espanyolitat dels referents sòcio-culturals allò que vincula els territoris catalans del sud, la francesitat al nord, i una i altra el que ens posa en contacte amb Andorra. □

LA FRONTERA I L'ESTAT, UN FET D'ABAST UNIVERSAL

Les fronteres i la Coca-cola

Mai com ara no hi havia hagut tants elements de difusió universal. I mai com ara, però, no havia estat universalment difosa la consciència de particularitat, en tant que definida per mapes i fronteres.

Joan F. Mira

He escrit i he repetit sovint que mai com ara, en aquest final del segle XX, la humanitat no ha estat tan rigorosament dividida i tancada en aquestes ratlles que anomenem fronteres, i mai com ara no havia estat tan conscient d'aquesta divisió. El segle XX és l'època en què, per primera ve-

gada en la història de l'espècie i del planeta, *tots* —inclosa la tribu més remota— viuen dins d'un mapa, en un territori delimitat per unes ratlles perfectament dibuixades, marcades i reconegudes. Les fronteres de sobirania marquen els compartiments, rigorosament, on la gent i els esdeveniments tenen realitat reconeguda: tal cosa, catàstrofe o congrés, passa no en territori